

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Кафедра українознавства, культурології та історії науки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова Вченої ради інституту / факультету

Інституту енергетики, електроніки
та електромеханіки

_____

Роман ТОМАШЕВСЬКИЙ
(ініціали та прізвище)

« _____ » _____ 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія та культура України

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 14 Електрична інженерія
(шифр і назва)

Спеціальність 141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка
(шифр і назва)

освітньо-наукова програма Електромеханіка
(назва)

вид дисципліни загальна підготовка
(загальна підготовка / професійна підготовка)

форма навчання очно
(очно / заочна / вечірня)

Харків – 2021 р.

ЛИСТ ЗАТВЕРДЖЕННЯ

Робоча програма з навчальної дисципліни Історія та культура України

Розробник:

Доц. каф. українознавства,
культурології та історії науки,
канд.філос. наук, доцент
(посада, науковий ступінь та вчене звання)

_____

(підпис)

М.М. Міщенко

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри українознавства, культурології та історії науки

Протокол № 1 від «07» вересня 2021 року.

Завідувач кафедри УКІН
(назва кафедри)

_____

(підпис)

В.М.Скляр
(ініціали та прізвище)

Гарант ОНП

_____

(підпис)

_____

(ініціали та прізвище)

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Назва випускової кафедри

Завідувач кафедри

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

« _____ » _____ 20__ р.

ЛИСТ ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис голови НМК (для дисциплін загальної підготовки та дисциплін професійної підготовки за спеціальністю) або завідувача випускової кафедри (для дисциплін професійної підготовки зі спеціалізації, якщо РПНД розроблена не випусковою кафедрою)

МЕТА, КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення навчальної дисципліни – отримання студентами фундаментальних знань з історії та культури України як основи формування світогляду відповідального громадянина, носія інтелектуальних, моральних та естетичних якостей гідних високоосвіченого фахівця.

Предмет дисципліни включає в себе: 1) наукову характеристику суспільно-політичних і соціально-економічних процесів, які відбувалися на різних етапах розвитку українського народу та його державності; 2) вивчення еволюції вітчизняної культури – історії її фундаментальних цінностей як цілісних систем у світовому та європейському контекстах.

Загальні компетентності:

К01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

К02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

К03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

К05. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

К06. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

К07. Здатність працювати в команді.

К08. Здатність працювати автономно.

К09. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

К10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Програмні результати навчання:

ПР10. Знаходити необхідну інформацію в науково-технічній літературі, базах даних та інших джерелах інформації, оцінювати її релевантність та достовірність.

ПР11. Вільно спілкуватися з професійних проблем державною та іноземною мовами усно і письмово, обговорювати результати професійної діяльності з фахівцями та нефхівцями, аргументувати свою позицію з дискусійних питань.

ПР14. Розуміти принципи європейської демократії та поваги до прав громадян, враховувати їх при прийнятті рішень.

ПР15. Розуміти та демонструвати добру професійну, соціальну та емоційну поведінку, дотримуватись здорового способу життя.

ПР18. Вміти самостійно вчитися, опанувати нові знання і вдосконалювати навички роботи з сучасним обладнанням, вимірювальною технікою та прикладним програмним забезпеченням.

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Попередні дисципліни:	Наступні дисципліни:
	Філософія
	Історія науки і техніки

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(розподіл навчального часу за семестрами та видами навчальних занять)

Семестр	Загальний обсяг (годин) / кредитів ECTS	З них		За видами аудиторних занять (годин)			Індивідуальні завдання студентів (КП, КР, РГ, Р, РЕ)	Поточний контроль	Семестровий контроль	
		Аудиторні заняття (годин)	Самостійна робота (годин)	Лекції	Лабораторні заняття	Практичні заняття, семінари			Контрольні роботи (кількість робіт)	Залік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	120/4	48	72	16	–	32	РЕ	МКР		екзамен

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до загального обсягу складає 53%.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Види навчальних занять (Л, ЛЗ, ПЗ, СР)	Кількість годин	Номер семестру (якщо дисципліна викладається у декількох семестрах). Назви змістових модулів. Найменування тем та питань кожного заняття. Завдання на самостійну роботу	Рекомендована література (базова, допоміжна)
1	2	3	4	5
			Модуль І. Історія України	
	Л СР	2 3	Тема 1. Вступ до курсу. Київська Русь Понятійний апарат, періодизація, джерела та історіографія вітчизняної історії. Сучасні концептуальні підходи історичної науки. Зародження цивілізації і державності на території України у дослов'янські часи. Східнослов'янські племена VI–IX ст., фактори їх консолідації. Утворення давньоруської держави. Основні теорії походження Київської Русі. Перші правителі Київської Русі. Адміністративна, військова і релігійна реформи Володимира Великого. Розбудова держави за часів князювання Ярослава Мудрого. Територія і етнічний склад населення Київської Русі. Форма правління та основні структурні елементи політичної влади. Соціальна структура давньоруського суспільства. Соціально-економічний розвиток держави. Формування феодальних відносин. Ослаблення великокнязівської влади. Боротьба Володимира Мономаха за єдність Русі. Феодальна роздробленість, її причини та наслідки. Монголо-татарська навала. Економічне і політичне піднесення Галицько-Волинського князівства. Його роль у формуванні української народності і державності (<i>самостійне вивчення</i>).	1, 4, 6-8, 21-23, 26, 27, 30, 41
	ПЗ СР	2 3	Тема 2. Українські землі у складі Литви та Польщі (середина XIV – перша половина XVII ст.) Включення українських земель до складу Великого князівства Литовського. Суспільно-політичний устрій ВКЛ. Політика литовських князів в українських землях. Ліквідація удільних князівств. Провідні тенденції в розвитку українського суспільства в XV–XVI	1, 4, 6-8, 30

1	2	3	4	5
			ст. Зростання впливу Польщі на Литву. Кревська унія 1385 р. Кримське ханство, напади татар і турків на українські землі. Боротьба Московської держави за українські території, які перебували під владою Литви. Люблінська унія та її наслідки для України. Берестейська унія 1596 р. Посилення соціального, національно-релігійного гноблення. Ополячення місцевої знаті. Виникнення, розвиток козацтва, зростання його значення в житті українського суспільства. Запорізька Січ, її суспільно-політичний устрій і роль в Речі Посполитій та європейських міждержавних відносинах. Гетьман П. Конашевич-Сагайдачний. Козацькі та козацько-селянські повстання кінця XVI – 30-х років XVII ст. (<i>самостійне вивчення</i>).	
	ПЗ СР	2 3	Тема 3. Україна в часи існування козацької держави (середина XVII – кінець XVIII ст.) Соціальний вибух в українських землях в середині XVII ст., його економічні, політичні, соціальні та релігійні причини. Передумови національної революції, які визріли в українському суспільстві, форми боротьби, масштаби суспільних зрушень. Рушійні сили революції. Періодизація національної революції. Початок української національної революції. Богдан Хмельницький. Розгортання національно-визвольної боротьби та успіхи повстанців на початковому етапі війни. Зборівська угода та її роль у формуванні козацької держави. Поразка під Берестечком і її наслідки. Білоцерківський договір. Перемоги під Жванцем і Батогом. Укладення союзу з Московським царством. Переяславська Рада 1654 р., «Березневі статті», їх оцінки в історичній літературі. Воєнні дії проти Польщі у 1654–1655 рр. Віленське перемир'я 1656 р. Пошук гетьманом нових союзників. Смерть Б. Хмельницького. Початок Руїни. Політика І. Виговського. Гадяцький трактат 1658 р. Політика Ю. Хмельницького, його роль в подіях Руїни. Переяславські статті 1659 р., Слободищенський трактат 1660 р., Андрусівське перемир'я 1667 р. Розкол України на Правобережну та Лівобережну. Початок поділу українських земель між сусідніми державами. Гетьман П. Дорошенко та його боротьба за возз'єднання українських земель. Капіту-	1, 4, 6-8, 22, 30

1	2	3	4	5
			ляція П. Дорошенка. Причини поразки та значення української національної революції у контексті вітчизняної та європейської історії. Політичний, територіально-адміністративний устрій та статус Гетьманщини в складі Московської держави. Колонізація Слобожанщини. Слобідські козацькі полки. Протилежність козацько-демократичних традицій України і східно-монархічних політичних принципів Московії. Провідні тенденції державного розвитку Гетьманщини за правління Івана Мазепи. Наслідки та значення антимосковського виступу І. Мазепи для України. Гетьман у вигнанні П. Орлик, його «Конституція» та боротьба за українську державність. Інкорпораційна політика царизму. Малоросійська колегія. Останній гетьман України К.Розумовський. «Золота осінь» Гетьманщини. Скасування полковотенного устрою Слобідської України. Ліквідація автономних прав Лівобережжя, закріпачення селянства. Поглинення Російською імперією Кримського ханства. Ліквідація Запорозької Січі, історична доля козацтва та його роль в суспільно-політичній історії України. Правобережжя під владою Польщі. Гайдамацький рух, Коліївщина (<i>самостійне вивчення</i>). Інкорпорація України в державні структури Російської та Австрійської імперій.	
	ПЗ СР	2 2	Тема 4. Україна під владою Російської та Австрійської (Австро-Угорської) імперій наприкінці XVIII – на початку XX ст. Економічне, політичне і соціальне становище українських земель у складі Російської імперії. Напад Наполеона на Росію. Участь українців у Вітчизняній війні 1812 року. Етап пробудження українського національного відродження. Слобожанщина як центр українського національного життя на початку XIX ст. «Руська трійця». Початок політизації українського національного руху. Кирило-Мефодіївське товариство, Головна Руська Рада (<i>самостійне вивчення</i>). Криза кріпосної системи господарства. Скасування кріпосного права в Австрійській імперії. Реформи 1860–1870-х років в Російській імперії та їх наслідки	1, 4, 6, 7, 22, 26, 30

1	2	3	4	5
			для України. Подальший розвиток українського національного руху (діяльність громад, рух хлопоманів та українофілів). Репресивна політика російської влади по відношенню до української культури. Валуєвський циркуляр 1863 р., Емський указ Олександра II 1876 р. Переміщення центру українського руху до Галичини. Виникнення перших українських політичних партій. Особливості і характерні риси розвитку капіталізму в Україні. Столипінська аграрна реформа. Українська трудова еміграція. Революція 1905–1907 рр. в Російській імперії та її наслідки для України Україна в Першій світовій війні. Воєнні дії на території України. Українські січові стрільці. Наслідки війни для України.	
	Л ПЗ СР	2 2 6	Тема 5. Революційні події 1917–1921 років в Україні: причини, рушійні сили, наслідки Лютнева революція 1917 року в Росії, повалення самодержавства. Центральна Рада. I-й Універсал. Державне та військове будівництво в Україні після революції. II Універсал. Протиріччя між тимчасовим урядом і Центральною Радою з приводу автономії України. Жовтневий переворот в Петрограді. II Всеросійський з'їзд Рад. Ставлення Центральної Ради до Ради Народних Комісарів. III-й Універсал. Проголошення Української Народної Республіки. Війна між УНР і радянською Росією. IV Універсал. Брестський мир і Україна. Українська Держава П. Скоропадського, її внутрішня та зовнішня політика. Завершення Першої світової війни (<i>самостійне вивчення</i>). Прихід до влади Директорії. Відновлення УНР. С. Петлюра. Збройна боротьба Директорії за українську державність. Західно-Українська Народна Республіка. Акт злуки УНР і ЗУНР 22 січня 1919 р. Українська Галицька армія. Наслідки Української революції 1917–1921 років.	1, 4, 6-8, 22, 30
	Л СР	2 3	Тема 6. Україна в міжвоєнний період Відродження господарства УСРР на засадах НЕПу. Утворення Союзу СРР. Українізація: сутність, методи проведення, підсумки.	1, 4, 6, 7, 22, 30

1	2	3	4	5
			«Великий перелом». Суцільна колективізація сільського господарства, форсована індустріалізація. Голодомор 1932–1933 р. Остаточне завершення формування тоталітарної політичної системи в СРСР. Масові репресії (<i>самостійне вивчення</i>). Становище західноукраїнських земель у складі Польщі, Чехословаччини та Румунії Основні напрямки розвитку української державницької ідеї в міжвоєнний період (український національний комунізм, український консерватизм, інтегральний націоналізм). Вплив ОУН на розвиток національного руху.	
	ПЗ СР	2 4	Тема 7. Українське питання напередодні та в роки Другої світової війни Українське питання в міжнародній політиці напередодні та на початку війни. Карпатська Україна. Активізація боротьби ОУН за створення незалежної України. Пакт про ненапад між СРСР і Німеччиною та його наслідки для народів Європи. Початок Другої світової війни. Вступ Радянської Армії на землі Західної України. Включення західноукраїнських земель до складу УРСР. Радянізація Західної України. Напад Німеччини на СРСР. Причини поразки Червоної Армії в початковий період війни. Оборона Києва Одеси, Севастополя, Харкова. Німецько-фашистський окупаційний режим. Проголошення у Львові 30 червня 1941 р. акту відновлення української державності. Створення та діяльність військових формувань УПА (<i>самостійне вивчення</i>). Всенародна боротьба в тилу ворога. Розгортання партизанського і підпільного руху на окупованій території України. Внесок працівників тилу в боротьбу проти окупантів. Початок визволення України. Корінний перелом у війні. Визволення Лівобережної України. Повне визволення України від німецько-фашистських загарбників. Програма відбудови народного господарства України. Перетворення України у важливу матеріальну	1, 4, 6, 7, 22, 30

1	2	3	4	5
			базу діючої армії. Внесок українського народу в загальну перемогу над Німеччиною. Ціна перемоги.	
	ПЗ СР	2 3	Тема 8. Основні тенденції і суперечності розвитку України у 1945–1985 рр. Врегулювання територіальних питань та зміни у складі населення України наприкінці війни. Відбудова народного господарства. Індустріалізація західних областей України. Голод 1946–1947рр. Боротьба радянської влади проти УПА. Депортація населення з західноукраїнських земель. Смерть Сталіна. М. Хрущов. Десталінізація. XX з'їзд КПРС. Доба «відлиги» і її наслідки для УРСР. Активізація української інтелігенції. Шестидесятники. Дисидентський рух. В. Симоненко, Л. Лук'яненко, В. Чорновіл, Є.Сверстюк та інші українські дисиденти (<i>самостійне вивчення</i>). Загострення протиріч суспільно-політичного розвитку в середині 1960-х років. Непослідовність проведення політичних реформ. Жовтневий (1964 р.) Пленум ЦК КПРС. Прояви консервативних політичних тенденцій. П. Ю. Шелест. Розширення числа прихильників національної ідеї. Українська Гельсінська група. Боротьба з українським націоналізмом. Зростання застійних та кризових явищ в економічному та політичному житті України. Уповільнення темпів розвитку виробництва.	1, 4, 6, 7, 22, 30
	ПЗ СР	2 3	Тема 9. Україна в часи «перебудови» та розпаду СРСР (1985–1991 рр.) Політика перебудови, її сутність і наслідки. Загострення національного питання в СРСР у другій половині 1980-х років. Взаємозв'язок етнополітичних ситуацій в Україні і в інших республіках СРСР. Поява в союзних республіках масових національних рухів та їх політична еволюція. Виникнення і організаційне оформлення масового національного руху в Україні. Вибори 1989 і 1990 рр. Розвиток політичної ситуації з березня 1990 по серпень 1991 р. Декларація про державний суверенітет України (<i>самостійне вивчення</i>). «Війна законів» і боротьба довкола нового Союзного Договору. Серпневі події 1991 року. ДКНС і його	1, 4, 6, 7, 22, 30, 35-38

1	2	3	4	5
			го провал. Акт проголошення незалежності України. Грудневий 1991 року референдум в Україні як акт національного самовизначення. Л. Кравчук. Утворення СНД, правове оформлення розпаду СРСР. Основні причини та чинники дезінтеграції Радянського Союзу.	
	Л ПЗ СР	2 2 4	Тема 10. Розвиток сучасної української держави. Підсумки історичного шляху України Геополітичне становище України, головні складові соціально-економічної і політичної ситуації в країні. Державне будівництво. Конституція України і її місце в житті суспільства (<i>самотійне вивчення</i>). Політичні рухи та партії сучасної України, їх позиції в питаннях державотворення. Україна в міжнародних відносинах, основні напрямки і проблеми її зовнішньої політики. Українська діаспора. Харків як історичне місто і важливий економічний та культурний центр України. Підсумки вивчення та основні уроки вітчизняної історії.	1, 4, 6, 7, 22, 30, 35-38
			Модуль II. Українська культура	
	Л, ПЗ, СР	2 2 4	Тема 11. Сутність культури. Концепції української культури Поняття культури. Цілісність як сутнісна властивість культури. Структура культури. Місце і роль художньої культури в історичному процесі. Функції культури. Культура та природа. Культура і цивілізація (<i>самотійне вивчення</i>). Поняття етнічної та національної культури. Загальнолюдські цінності та національні культурні традиції. Національний характер, національна самосвідомість і національний менталітет як основа національної культури. Структура національної культури. Політична і правова культура. Своєрідність взаємодії моралі, мистецтва, релігії, науки та філософії в системі національної культури. Самобутність вітчизняної культури та її періодизація. Класичні й сучасні концепції української культури. Вплив надбань вітчизняної культури на формування професійних здібностей майбутнього фахівця.	2, 5, 9–14, 20, 25, 29
	ПЗ,	2	Тема 12. Стародавня культура на теренах України	2, 5,

1	2	3	4	5
	СР	4	Особливості, періодизація первісної культури та джерела її вивчення. Первісні вірування (анімізм, тотемізм, фетишизм) та культури (Богині-матері, предків, вождів). Міфологічне світосприйняття архаїчної людини. Передумови виникнення, різноманітність та функції міфів. Становлення художньої культури архаїчного суспільства. Трипільська культура та її вплив на побут і мистецтво східних слов'ян. Культури кіммерійців, скіфів, сарматів. Праслов'янські (Зарубінецька, Черняхівська, Київська) культури I–V ст. (<i>самостійне вивчення</i>). Типологія і періодизація античної культури на території України. «Велика колонізація» та заснування міст-полісів у Північному Причорномор'ї та Криму. Особливості та основні цінності античної культури: агональність, космологізм, антропоцентризм. Громада як база розвитку античної демократії. Міфологія та антична художня культура. Гуманістична сутність античної культури, її роль у формуванні європейської цивілізації та розвитку середньовічної культури.	9–11, 13–14, 20, 25, 29
	ПЗ, СР	2 5	Тема 13. Культура вітчизняного Середньовіччя Становлення загальноєвропейської культури в епоху середніх віків. Типологія культури Середньовіччя та її особливості. Середньовічна картина світу. Місце людини в ієрархії просторово-часових відносин Середньовіччя. Особливості формування та основні етапи розвитку культури вітчизняного Середньовіччя. Райковецька, Волинцівська та Роменська культури східнослов'янських племен напередодні утворення Київської держави. Культурні відносини давніх русів та Візантії. Вплив Азійського Сходу на давньоруську культуру (<i>самостійне вивчення</i>). Прийняття християнства та його роль в історії вітчизняної культури. Входження Русі у європейський християнський культурний простір. «Світи» міста, села, церкви та князівського двору в давньоруській культурі. Розвиток писемності, етико-філософської думки, природничих знань та естетичної самосвідомості. Давньоруське літописання: світова історія та сенс людського життя. Просторові мистецтва, музика і театр в художній культурі Київської Русі.	2, 5, 9–11, 13–14, 25, 29
	Л,	2	Тема 14. Український Ренесанс (XIV–XVI ст.)	2, 5,

1	2	3	4	5
	ПЗ, СР	2 3	Поняття Відродження, ренесансу, гуманізму. Відродження як перехідний тип культури. Соціально-економічні передумови Відродження. Формування нової картини світу та ідеології громадянського суспільства. Типологія і періодизація культури Відродження та гуманістичного руху. Самобутність та основні етапи розвитку українського Ренесансу та гуманізму. Ідеї Рінашименто та візантійсько-християнської догматики у вітчизняній культурі XIV–XV ст. Європейські університети в розвитку українського Ренесансу. Вплив Північного Відродження та Реформації на українське Відродження XVI ст. Теорії природного права, суспільного договору, освіченої монархії, проблема війни і миру в українському гуманізмі XVI ст. Становлення братського руху (<i>самостійне вивчення</i>). Ренесансна художня культура. Література, театр, просторові мистецтва та розвиток меценатства.	9–11, 13-14, 20, 25, 29
	Л, ПЗ, СР	2 2 4	Тема 15. Вітчизняна культура Нового часу (XVII–XVIII ст.) Особливості та світоглядні орієнтири культури Нового часу. Формування ідеалу республіканського устрою та інших фундаментальних цінностей буржуазного суспільства. Зміна ролі релігії та церкви. Наукова революція XVII ст. Раціоналізм. Сенсуалізм та емпіризм. Козацтво як культурне явище. Основні цінності культури козацько-гетьманської доби. Українське Просвітництво XVII–XVIII ст. Розвиток національної самосвідомості та нової культурної еліти. Плюралізм вітчизняної художньої культури XVII–XVIII ст.: бароко, класицизм, рококо, сентименталізм. Західноєвропейська, українська та російська культури Нового часу: культурний простір та зв'язки (<i>самостійне вивчення</i>).	3, 5, 9–11, 13-14, 20, 25, 29
	ПЗ, СР	2 5	Тема 16. Культура України XIX ст. Суперечливість матеріальної та духовної культури XIX ст. Формування нової картини світу. Мистецтво, філософія та мораль – головні форми духовної самосвідомості культури XIX ст. Типологічна своєрідність культури, розширення її «світу» (виникнення фото, кіно, дизайну). Основні те-	3, 5, 9–11, 13-14, 20, 25, 29, 32, 33, 39

1	2	3	4	5
			нденції художньої свідомості (романтична, позитивістська, діалектична). Особливості культури України у ХІХ ст. Роль освітніх закладів та наукових інституцій. Поміщицькі маєтки в культурному ландшафті ХІХ ст. Земляцтва в Петербурзі та Москві як чинники розвитку вітчизняної культури. Українці в російській культурі ХІХ – поч. ХХ ст. (<i>самотійне вивчення</i>). Різноманітність художнього життя: класицизм, романтизм, реалізм, імпресіонізм, символізм, модерн. Нові явища в світовій та вітчизняній культурі кінця ХІХ – поч. ХХ ст.	
	Л, ПЗ, СР	2 2 6	Тема 17. Сучасна українська культура Науково-технічна революція як чинник розвитку сучасної культури. Формування нової картини світу та ідеалу особистості в ХХ ст. Альтернатива технократичного і гуманітарного мислення. Поняття масової і елітарної культури. Контркультура (<i>самотійне вивчення</i>). Національні культури в умовах глобалізації. Поляризація та віддзеркалення культур. Прогрес культури: зростання загальнолюдського та розвиток унікальності. Культура України ХХ – поч. ХХІ ст.: від тоталітаризму до національно-культурного відродження і формування інформаційного суспільства. Особливості вітчизняної художньої культури. Реалізм. Модернізм і постмодернізм. Основні тенденції сьогочасного культурного процесу. Зміни в способі життя та життєвих цінностях.	3, 5, 9–11, 13, 14, 18, 20, 24, 25, 29, 32, 33
	ПЗ, СР	2 5	Тема 18. Культура Слобідської України Соціально-економічні та політичні чинники формування культури Слобожанщини. Культурне життя Слобідської України у наукових дослідженнях ХІХ – поч. ХХІ ст. Повір'я, звичаї, традиційний народний побут слобожан (<i>самотійне вивчення</i>). Особливості слобожанської культури ХІХ–ХХ ст. Поширення ідей патріотизму, гуманізму, демократизму. Україно-російські культурні зв'язки. Роль освіти і науки у культурному житті Слобідської України. Самобутність художньої культури. Національні риси основних напрямів мистецтва.	3, 5, 9–11, 13, 14, 20, 25, 29, 34, 41

1	2	3	4	5
			Історія культурного життя Харкова.	
Разом (годин)			120 год.	

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва видів самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання лекційного матеріалу	8
2	Підготовка до семінарських занять	32
3	Самостійне вивчення питань, які не викладаються на лекційних заняттях	12
4	Виконання індивідуального завдання: реферат	10
5	Підготовка до МКР	10
	Разом	72

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ
Модульна контрольна робота (Модуль І)
(вид індивідуального завдання)

№ з/п	Назва індивідуального завдання та (або) його розділів	Терміни виконання (на якому тижні)
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21.	Київська Русь – перша східнослов'янська держава. Внутрішня та зовнішня політика Володимира Великого та Ярослава Мудрого. Галицько-Волинське князівство – спадкоємець Київської Русі. Державотворча діяльність Данила Галицького. Українські землі в складі Литовського князівства. Виникнення українського козацтва та його роль у боротьбі з турецькою агресією в XVI–XVII ст. Становище українства в Речі Посполитій (1569–кінець XVIII ст.). Козацько-селянські повстання кінця XVI – першої половини XVII ст. Гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний та його роль в історії українського козацтва. Визвольна війна українського народу середини XVII ст.: причини, характер, особливості, рушійні сили та наслідки. Богдан Хмельницький – полководець, дипломат визвольної війни в Україні в середині XVII ст. Переяславська угода та Березневі статті: сутність і оцінка в історичній літературі. Руїна: причини, сутність, наслідки для долі України. Повстання під керівництвом гетьмана Івана Мазепи: причини і наслідки. Становище українських земель під владою Росії (кінець XVII–XIX ст.). Гайдамацький рух в Україні. Коліївщина. Економічне та соціально-політичне становище українства в складі Австрійської імперії (кінець XVIII–XIX ст.). Політика російського царизму по знищенню державності України (кінець XVII–XVIII ст.). Піднесення національно-визвольного руху в Україні в XIX ст. Зародження та діяльність українських політичних партій в кінці XIX – на початку XX ст. Формування української Східної та Західної діаспори в кінці XIX – на початку XX ст. Україна в революції 1905–1907 рр.	8

22. Утворення Української Центральної Ради та її діяльність в березні 1917 – квітні 1918 р.
23. Українська Держава гетьмана П.Скоропадського.
24. Режим Директорії. Причини поразки національно-державницьких сил.
25. Радянський режим в Україні у 1919-1920 рр. Політика «воєнного комунізму», її сутність та наслідки.
26. Роль і місце повстанського руху в Українській революції 1917-1921 рр.
27. Західна Україна в 1918–1919 рр. ЗУНР.
28. Бойові дії на території України в 1919–1920 рр. Радянсько-польська війна. Її наслідки для України.
29. Соціально-економічний розвиток України в умовах НЕПу.
30. Політичний режим 1920-х рр. Утворення СРСР та його наслідки для України.
31. Політика радянської українізації 1920-1930-х років.
32. Ствердження в СРСР тоталітарного режиму та його особливості в УСРР.
33. Здійснення індустріалізації в Україні.
34. Насильницька колективізація. Голодомор 1932–1933 рр.
35. Особливості розвитку західноукраїнських земель у складі Польщі, Чехословаччини і Румунії в міжвоєнний період.
36. Хід бойових дій на території України під час Другої світової війни.
37. Фашистський окупаційний режим в Україні.
38. Радянський партизанський рух в 1941–1944 рр.
39. Діяльність ОУН-УПА.
40. Відбудова народного господарства України після Другої світової війни.
41. Голод 1946–1947 рр.
42. Політичні зміни в СРСР середини 1950-х рр. Спроби запровадження соціально-економічних реформ 1950-х–1960-х рр. Хрущовська «відлига» в Україні.
43. Соціально-економічне та суспільно-політичне становище України в другій половині 1960-х – першій половині 1980-х рр.
44. Політика «перебудови» в СРСР, її особливості в Україні.
45. Серпневі події 1991 р. Проголошення незалежності України. Розпад СРСР і створення СНД.
46. Конституція 1996 р.
47. Основні проблеми й перспективи сучасної української економіки.
48. Зовнішня політика України на сучасному етапі.
49. НТУ «ХП»: історія і сучасність.
50. Розбудова сучасної української держави.

Реферат (Модуль II)

(вид індивідуального завдання)

№ з/п	Назва індивідуального завдання та (або) його розділів	Терміни виконання (на якому тижні)
1	Функції культури.	14–16
2	Микола Костомаров про національну своєрідність українського народу та його культури.	
3	Порівняльно-історичний метод у культурологічних дослідженнях Михайла Драгоманова.	
4	Цілісна концепція історії української культури у творчій спадщині Івана Франка.	
5	«Українська ідея» в культурологічній концепції Михайла Грушевського.	
6	Проблема європеїзації української культури у творчій спадщині Миколи Хвильового.	
7	Сучасні дослідження з історії української культури.	
8	Магія в первісній культурі.	
9	Вікентій Хвойка – видатний дослідник української старовини.	
10	Трипільська культура та її вплив на побут і мистецтво східних слов'ян.	
11	Культури кіммерійців, скіфів, сарматів.	
12	«Боги та герої давньогрецьких міфів у культурі античного Причорномор'я».	
13	Архітектура і скульптура в античній художній культурі.	
14	Родоначалник християнського гуманізму Володимир Мономах.	
15	Проблема людської особистості в «Слові Данила Заточника».	
16	Іларіон Київський про велич і єдність землі руської.	
17	Давньоруське літописання: світова історія та сенс людського життя.	
18	Середньовічна картина світу в «Слові о полку Ігоревім».	
19	Давньоруська ікона.	
20	Софія Київська – видатна пам'ятка вітчизняної культури.	
21	Юрій Дрогобич – видатний вчений, представник раннього гуманізму в Україні.	
22	Іван Вишенський про свободу народу і особи.	
23	Книгодрукування і розвиток вітчизняного гуманізму.	
24	«Русинський Демосфен» Станіслав Оріховський.	
25	Вітчизняна оборонна архітектура XIV–XVI ст.: від готики до ренесансу.	

26	Національна святиня – «Пересопницьке Євангеліє».	
27	Петро Могила – релігійний реформатор, освітній діяч, меценат.	
28	Просвітницька діяльність Києво-Могилянської академії.	
29	Культура доби Івана Мазепи.	
30	Феномен українського бароко.	
31	Погляди Феофана Прокоповича на людину, державу, церкву, мистецтво.	
32	Учення Григорія Сковороди про «сродну» працю.	
33	Максим Березовський, Дмитро Бортнянський, Артемій	
34	Ведель – корифеї духовної та світської музики.	
35	Видатні художники Григорій та Дмитро Левицькі.	
36	Творчість Володимира Боровиковського.	
37	Український романтизм.	
38	«Енеїда» Івана Котляревського – перший твір нової української літератури.	
39	«Не вмирає душа наша, не вмирає воля» (Тарас Шевченко в культурному житті ХІХ ст.).	
40	Світ старої України у «Вечорах на хуторі коло Диканьки» Миколи Гоголя.	
41	Михайло Старицький і розвиток українського професійного театру.	
42	Микола Лисенко – основоположник української класичної музики.	
43	Творчість Лесі Українки.	
44	Видатний культурний діяч Іван Франко.	
45	Кубофутуризм в Україні (Давид і Микола Бурлюки, Олександра Екстер, Олександр Богомазов, Василь Єрмилов). Михайло Бойчук та його школа.	
46	Проблеми людини, нації та культури у творчості українських літературних модерністів (Микола Хвильовий, Микола	
47	Зеров, Олександр Олесь). Тоталітаризм – трагедія вітчизняної культури ХХ ст.	
48	Гуманістичні пошуки сучасної вітчизняної поезії (Василь	
49	Стус, Микола Вінграновський, Іван Драч, Дмитро Павличко, Ліна Костенко).	
50	Творчість Олександра Довженка.	
51	Поетична хвиля українського кіно (Сергій Параджанов,	
52	Юрій Ільєнко, Леонід Осика, Іван Миколайчук). Український постмодернізм.	
53	Повір'я, звичаї та побут слобожан.	
54	Культурне життя Слобідської України в наукових дослідженнях Дмитра Багалія.	
55	Микола Сумцов – дослідник і громадський діяч слобожанського краю.	
56		

57	Внесок Петра Іванова та Стефана Таранушенка у вивчення культури Слобідської України. Гнат Хоткевич – письменник, режисер, актор, музикант.	
58	Видатні письменники-слобожани Григорій Квітка-	
59	Основ'яненко та Петро Гулак-Артемівський. «Березіль» Леся Курбаса в контексті розвитку вітчизняно-	
60	го театрального мистецтва. Україна у творчості Іллі Рєпіна.	
61		

Вимоги до виконання завдання див.: Плани семінарів та методичні рекомендації з нормативної дисципліни «Історія української культури»: навч.-метод. посіб. для студентів усіх спеціальностей / Упоряд. Петутіна О.О. – Х.: НТУ «ХП», 2010. – 64 с.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Основні методи навчання у викладанні дисципліни «Історія та культура України»:

- *словесні*: опитування, бесіда, дискусія;
- *наочні*: презентація, використання відео- та аудіо джерел і матеріалів етнографічного музею кафедри «Слобожанські скарби», виставкових експозицій музеїв та художніх галерей м. Харкова;
- *практичні*: конспектування та обговорення історичних, культурологічних та філософських джерел, написання модульної контрольної роботи (модуль I), виконання індивідуальних творчих завдань на семінарах, тестування, написання рефератів (модуль II), підготовка тез на студентську науково-практичну конференцію.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль реалізується у формі опитування, захисту реферату, виступів на семінарських заняттях, тестів, проведення модульної контрольної роботи (8 тиждень), ректорських контрольних робіт.

Контроль складової робочої програми, що освоюється під час самостійної роботи, проводиться: шляхом перевірки конспектів, виступу на семінарських заняттях; письмових робіт.

Результати поточного контролю враховуються як допоміжна інформація для виставлення оцінки з даної дисципліни.

Семестровий контроль проводиться у формі екзамену відповідно до навчального плану в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою та у терміни, встановлені навчальним планом.

Семестровий контроль проводиться в усній формі за екзаменаційними білетами, що містять 2 запитання (з I та II модулів).

Студент вважається допущеним до семестрового екзамену з навчальної дисципліни за умови повного відпрацювання усіх семінарських занять та підготовки реферату, передбачених навчальною програмою з дисципліни.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ, ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА УМІНЬ (НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS)

Таблиця 1. Розподіл балів для оцінювання поточної успішності студента

Поточне тестування та самостійна робота																	Сума	
Змістовий модуль I										Змістовий модуль II								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	7	6	6	6	6	6	7	6	100

Таблиця 2. Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
75–81	C	
64–74	D	задовільно
60–63	E	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література

- 1 Історія України. Курс лекцій для студентів технічних Вузів. / Під заг. редакцією проф. В.І. Ніколаєнко – Х.: НТУ «ХП», 2001.
- 2 Історія української культури. Частина 1. Становлення та особливості української культури [Текст] : навч. посібник [для студ. усіх спеціальн.] / [О. О. Петутіна, О. В. Голозубов, Г. В. Буряк [та ін.]; за ред. О. О. Петутіної.– Х.: НТУ «ХП», 2011.
- 3 Історія української культури : навч. посіб. для студ. усіх спеціальн. : у 2-х ч. – Ч. 2. : Українська культура Нового та Новітнього часів / О. О. Петутіна, Н.В. Вандишева-Ребро, О. В. Голозубов, [та ін.]; за ред. О. О. Петутіної. – Харків: НТУ «ХП», 2012.
- 4 Бойко О.Д. Історія України: Посібник. – К.: Академія, 2003.
- 5 История украинской культуры : учеб. пособ. для студ.-иностранцев

- всех специальн. / Е. А. Петутина, Н. В. Вандышева-Ребро, А. В. Голозубов [и др.]; под ред. Е. А. Петутиной. – Х.: НТУ «ХПИ», 2012.
- 6 Воронянський О.В. Історія України: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Х., 2005
- 7 История Украины: Конспект лекций для иностранных студентов / Сост. В. И. Николаенко, Л. П. Савченко, И. В. Дворкин. – Х. : НТУ «ХПИ», 2013.
- 8 Історія України: Біографічний довідник. Навч. посібник / В.І. Ніколаєнко, С.І. Мешкова, С.С. Ткаченко. – Х.: НТУ «ХП», 2007.
- 9 Українська культура в іменах. Довідник [для студ. усіх спеціальн.] / О. О. Петутіна, Н. В. Вандишева-Ребро, О. В. Голозубов [та ін.]; за ред. О. О. Петутіної. – Х.: НТУ «ХП», 2017.
- 10 Історія української культури / за заг. ред. І. Крип'якевича. – К., 1994.
- 11 Лекції з історії світової та вітчизняної культури : навч. посіб. / за ред. А. Яртися та В. Мельника. – Львів, 2005.
- 12 Національна ідентичність: Хрестоматія / упоряд. Т. Воропай. – Х., 2002.
- 13 Попович М. В. Нарис історії культури України / М. В. Попович. – К., 2001.
- 14 Шевнюк О. Л. Культурологія: навч. посіб. / О. Л. Шевнюк. – К., 2005.
- 15 Aleksieiev Yuriy. History of Ukraine.-Kyiv: Caravela, 2012.
- 16 Shyshkina Y.K. A History of Ukraine: Presentations for English-Speaking Students: Text of Lectures. - Kharkiv: NTU KhPI, 2016.

Допоміжна література

- 17 Балущок В. Українська етнічна спільнота: етногенез, історія, етнімія / В. Балущок. – Біла Церква, 2008.
- 18 Вандишева-Ребро Н.В. Актуальні проблеми сучасної естетики. Постмодернізм : метод. посіб / Н.В. Вандишева-Ребро. – Суми, 2007.
- 19 История украинской культуры. Практикум для студентов-иностранцев всех специальностей / сост. Е.А. Петутина, А.В. Голозубов, Н.В. Вандышева-Ребро и др. – Х.: НТУ «ХПИ», 2013.
- 20 Історія української культури : метод. вказівки для студентів заочної форми навчання усіх спеціальностей / Укладач О. О. Петутіна. – Х.: НТУ «ХП», 2013.
- 21 Історія України. Методичні вказівки з підготовки до семінарського заняття та контрольних робіт для студентів заочної форми навчання. Тематика контрольних робіт / уклад. Р.О. Пономаренко. – Х.: НТУ «ХП», 2012.
- 22 Методичні вказівки до використання мультимедійних презентацій у вивченні курсу «Історія України» / уклад. В. І. Ніколаєнко, С. К. Шишкіна, С. С. Телуха – Х. : НТУ «ХП», 2014.
- 23 Методичні рекомендації до організації студентської наукової роботи з

- дисципліни «Історія України» для викладачів / уклад. : Ніколаєнко В.І., Мотенко Я.В., Шишкіна Є.К. – Х. : НТУ «ХП», 2015.
- 24 Міщенко М.М. Сучасна культура України (друга половина ХХ– поч. ХХІ ст.) : навч.-метод. посіб. / М.М. Міщенко. – Х.: НТУ «ХП», 2014.
- 25 Морфологія культури : тезаурус / за заг. ред. В. О. Лозового. – Х., 2007.
- 26 Організація індивідуальної роботи студентів у вищих навчальних закладах : методичні вказівки з курсу «Історія України» для студентів усіх спеціальностей / уклад. С. С. Телуха – Х. : НТУ «ХП», 2015.
- 27 Організація самостійної роботи студентів з вивчення курсу «Історія України: Методичні рекомендації для викладачів і студентів усіх спеціальностей. Уклад. С.І.Мешковая, В.І.Силантьєв. / За ред. В.І.Ніколаєнко. – Х.: НТУ «ХП». – 2007.
- 28 Плани семінарських занять і методичні поради з курсу «Історія України: соціально-політичні аспекти» для студентів усіх спеціальностей/ Уклад. В.М. Гололобов, В.В. Кабачек, В.В. Морозов та ін./ За ред. проф. В.І. Ніколаєнка. – Х.: НТУ «ХП», 2002.
- 29 Плани семінарів та методичні рекомендації з нормативної дисципліни «Історія української культури» : навч.-метод. посіб. для студентів усіх спеціальностей / Упоряд. Петутіна О.О. – Х.: НТУ «ХП», 2010.
- 30 Програма, робочий план та методичні рекомендації з курсу «Історія України» для студентів усіх спеціальностей / Уклад. В.В.Кабачек, С.І.Мешковая, Я.В.Мотенко та ін. / За ред. проф. В.І.Ніколаєнка. – Х.: НТУ «ХП», 2007.
- 31 Програма та методичні рекомендації до лекційних та семінарських занять з курсу «Історія України» / Уклад. В.В. Кабачек, С.І. Мешковая, Я.В. Мотенко та ін. / За ред. проф. В.І. Ніколаєнка. – Х.: НТУ «ХП», 2011.
- 32 Савицкая Л.Л. На пути обновления. Искусство Украины в 1890–1910-е гг. / Л.Л. Савицкая. – Х., 2006.
- 33 Савицкая Л.Л. Художественная культура Украины. Вторая половина XIX – начало XX вв. : консп. лекции / Л.Л. Савицкая. – Х., 2005.
- 34 Сумцов М. Ф. Дослідження з етнографії та історії культури Слобідської України. Вибрані праці / М. Ф. Сумцов, упоряд., підгот. тексту, передмова, післямова та примітки М. М. Красикова. – Х., 2008.
- 35 Україна на шляху незалежності (до 10-ої річниці). Методична розробка. В.І. Ніколаєнко, Л.П. Савченко. - Харків. -НТУ «ХП». 2001.
- 36 Україна: шляхом незалежності. Методична розробка В.І. Ніколаєнко, С.С. Арбузова, Л.П. Савченко, В.М. Скляр. – Х.: НТУ «ХП». 2002.
- 37 Україна: шляхом незалежності. Методична розробка. О.Г. Романовський, В.І. Ніколаєнко, І.В. Дворкін, Я.В. Мотенко, Л.П. Савченко. – Х.: НТУ «ХП». 2011.
- 38 Україні – 25: здобутки і випробування. Методична розробка. / Уклад. Ю.Д. Сакара, В.І. Ніколаєнко, Є.К. Шишкіна, Я.В. Мотенко. – Х.: НТУ «ХП», 2016.

- 39 Фрадкіна Н.В. Українська культура ХІХ століття. : навч.-метод. посіб. / Н.В. Фрадкіна. – Х.: НТУ «ХП», 2011.
- 40 Художня культура Слобідської України : навч. посіб. / Н.Г. Межова, О. В. Сердюк, О. В. Шило та ін. – Х., 1995.
- 41 Як конспектувати лекції з Історії України:методчні рекомендації для студентів першого курсу всіх спеціальностей / Упоряд. С.С. Арбузова. – Х.: НТУ «ХП», 2002.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ (перелік інформаційних ресурсів)

1. Інститут історії України НАНУ <http://history.org.ua/uk>
2. Моя Україна. Культура // <http://moyaukraina.io.ua/s108554/kultura>
3. Культура України. Електронна Бібліотека // <http://elib.nplu.org/>
4. Культура. Міністерство культури України. Національне газетно-журнальне видавництво // <http://cultua.media/>
5. Український інститут національної пам'яті www.memory.gov.ua/
6. Український світ // <https://www.facebook.com/UKRSVIT>
7. Енциклопедія українознавства // <http://diasporiana.org.ua>
8. Навчальні матеріали онлайн. Культурологія // <http://pidruchniki.com/kulturologiya/>
9. Історія української культури. Ізборник // <http://litopys.org.ua/istkult/ikult.htm>
10. Конспект лекцій з історії та культури України // <http://studies.in.ua/istorija-ta-kultura-ukrainy-lekcii.html>